

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Allah, Jehova of de Grondwet
Cliteur, P.B.; Knepper S., Kortenaar J.

Citation

Cliteur, P. B. (2004). Allah, Jehova of de Grondwet. In K. J. Knepper S. (Ed.), *De vreugdeloze wetenschap* (pp. 107-113). Amsterdam: Meulenhoff. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/16691>

Version: Not Applicable (or Unknown)

License: [Leiden University Non-exclusive license](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/16691>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

“Allah, Jehovah of de Grondwet”,
in: Simon Knepper en Johan Kortenaar,
red., *De vreugdeloze wetenschap*. Waarom
nieuwe inzichten vaak weerstand wekken,
J.M. Meulenhoff, Amsterdam 2004, pp. 107-113.

ALLAH, JEHOVA OF DE GRONDWET

Paul Cliteur

In december 2003 zond het televisieprogramma *Nova* een reportage uit over een bezoek van het VVD-kamerlid Ayaan Hirsi Ali aan de Bilalschool in Amersfoort. De Bilalschool is een (gematigd) islamitische school. Hirsi Ali staat bekend als critica van het bijzonder onderwijs, met name het islamitische. Ze acht het niet goed voor de integratie wanneer kinderen van een en dezelfde etnische groepering en van een en hetzelfde geloof in een maatschappelijk isolement onderwijs krijgen.

Hirsi Ali is – zoals te verwachten – niet welkom op islamitische scholen, maar de Bilalschool wilde na aandringen van *Nova* de omstrede politica toch ontvangen. In de uitzending zaten ook enkele ouders, kinderen en leerkrachten die met haar in discussie gingen. Na de reportage zou zij in de studio de confrontatie aangaan met de voorzitter van een vereniging voor islamitisch onderwijs.

De discussie met de ouders leverde niet veel nieuwe gezichtspunten op. We zagen de vertrouwde hoofd-doeckdragende vrouwen Hirsi Ali met vuurspuwende ogen toebijten dat zij toch zélf voor de hoofddoek ge-

kozen hadden. Wie was zij, Hirsi Ali, om daarover een negatief oordeel te vellen?

Ontwapenend daarentegen was de gedachtewisseling met de kinderen. Waarom zaten de meisjes achter de jongens in de klas? Waarom droegen de meisjes een hoofddoek en de jongens niet? Een onderwijzeres wist het antwoord: omdat als de vrouw ongesluierd voor de klas staat, de jongens zouden worden afgeleid. Zij zouden alleen maar aandacht hebben voor haar profiel. 'Maar ik word toch ook afgeleid door een mooie man?' wierp Hirsi Ali tegen. 'Als ik achter het stuur zit, zou ik tegen een boom kunnen rijden.'

Op zeker moment wierp de politica een dilemma op. 'Wat gaat voor, Allah of de Grondwet?' vroeg zij aan de groep. 'Allah,' gonsde het door de groep.

In het studiogesprek na de uitzending zat de voorzitter van een vereniging voor het islamitisch onderwijs, de heer Benayad. Hij vond dat je zo'n vraag niet aan kinderen mocht stellen. Je vraagt na een echtscheiding toch ook niet wie gelijk had, papa of mama?

De tv-recensent van *NRC Handelsblad*, Hans Beerenkamp, zei naar mijn idee terecht: 'De kromme vergelijking bezorgde Hirsi Ali haar mooiste doelpunt. Want de opvatting dat je kinderen van die leeftijd niet over democratie kunt laten spreken, geeft aan dat er iets mis is op zo'n school, zelfs de relatief voorbeeldige Bilalschool.'

In huiselijke kring praatte ik nog even door over de vraag van Hirsi Ali. Kunnen kinderen zich wel iets voorstellen bij de Grondwet? Is het niet heel begrijpelijk dat zij antwoorden 'Allah'? Wat zegt dat eigenlijk?

Toch is het een interessante en relevante vraag. Niet alleen om aan kinderen te stellen, maar ook voor volwassenen. De voorzitter van de organisatie voor islamitisch onderwijs kreeg de vraag voorgelegd door Clairy Polak, de presentatrice van *Nova*. Benayad gaf daarop het voorspelbare en politiek correcte antwoord dat bij verlichte moslims pleegt te worden gegeven: ‘Allebei.’ Allah en de Grondwet kunnen (en moeten) allebei worden gediend. Er wordt een valse tegenstelling geconstrueerd. Waarom zou je niet én een goed moslim kunnen zijn én een betrouwbaar staatsburger?

En zo ligt de bal weer bij de vragensteller die bij deze repliek doorgaans afdruipt, want ja, waarom zou je iemand er bij voorbaat van beschuldigen dat zijn geloof onverenigbaar is met goed staatsburgerschap? Ondanks alles is het geschetste dilemma uitermate belangrijk en verdient het nadere overdenking. Niet alleen in relatie tot Allah, maar ook tot Jehova. Wat gaat voor: de Grondwet of God?

Volgens mij kan het niet anders dan dat een gelovige in een almachtige en algoede God antwoordt dat God voorgaat. Het is natuurlijk denkbaar dat door strikte toevalligheid de wil van God op een bepaald punt naadloos aansluit bij moderne wetten en grondwetten. Maar het is zeer onwaarschijnlijk – om het maar eens voorzichtig te stellen – dat dit altijd het geval zal zijn.

De wil van God is neergelegd in Heilige Geschriften. Jodendom, christendom en islam noemt men wel de ‘godsdiensden van het boek’. Dat zijn: Oude Testament, Nieuwe Testament en Koran. Het zou zeer toevallig zijn als deze duizenden jaren oude geschriften

precies hetzelfde van ons zouden vragen als wat nu in onze grondwetten en in onze gewone wetgeving staat.

Iedereen die de moeite neemt om enerzijds de wet en de Grondwet te bestuderen en anderzijds de Heilige Geschriften, kan dan ook op talloze punten tegenstrijdigheden constateren. Het meest krasse voorbeeld daarvan is natuurlijk het goddelijk bevel aan Abraham (of in de Koran Ibrahim) om zijn zoon Izaäk aan God te offeren (Genesis 22; Koran 37: 101). Gemeten aan de gewone seculiere ethiek zou natuurlijk geen enkele vader daarover piekeren, maar Abraham was daartoe wel degelijk bereid. Hij wordt daarvoor in de Bijbel en de Koran uitvoerig geprezen (Koran 37: 111: 'Hij behoorde tot Onze gelovige dienaren'). Gelukkig stuurde God een engel die op het laatste moment aangaf dat God het offer niet verlangde.

Stel nu eens dat God zich had stilgehouden. Hij had het offer echt geëist. Dan geldt: gelovige dienaar of niet, het is in strijd met art. 289 van het Nederlandse Wetboek van Strafrecht. Daar wordt namelijk als moord omschreven: 'Hij die opzettelijk en met voorbedachten rade een ander van het leven berooft, wordt, als schuldig aan moord, gestraft met levenslange gevangenisstraf of tijdelijke van ten hoogste twintig jaren of geldboete van de vijfde categorie.'

De advocaat van Abraham zou dan nog als strafuitsluitingsgrond kunnen aanvoeren dat hij had gehandeld op goddelijk bevel. Maar het is zeer onwaarschijnlijk dat een Nederlandse rechter een dergelijke verontschuldiging zou hebben geaccepteerd. In de strijd tussen Allah (Jehova) en de Nederlandse wet legt God het af.

God legt het niet alleen af tegenover de Nederlandse rechter, maar ook tegenover de meerderheid van de gelovigen. Het zijn maar enkele mensen die bereid zijn de uiterste consequenties te trekken uit Gods woord. Wat de hedendaagse gelovigen kenmerkt, is dat bij strijdigheid tussen God en wet de keuze valt op de wet.

In al zijn onbevangenheid werd dat mooi geformuleerd door koningin Beatrix tijdens haar kersttoespraak van 2003: 'Mensen mogen God aanroepen voor leiding en bemoediging in het leven, maar Hem nooit invoeren ter verdediging van ontoelaatbaar handelen.'

Niet alleen de strijdigheid tussen Gods woord en juridische wetten is tegenwoordig in het voordeel van juridische wetten beslist, dat geldt eveneens voor de strijdigheid van Gods woord en natuurkundige wetten.

Vroeger werd de Heilige Schrift ook gebruikt om daaruit kennis op te doen over de natuurlijke werkelijkheid om ons heen. Sommigen verlangen daar kennelijk nog steeds naar terug. In een gesprek met Frits Bolkestein zei de arabist Mohammed Arkoun dat hij tegenwicht wenst te bieden 'tegen de mentaliteit die de wetenschap als bron der dingen ziet'. Vaak contrasteert men de wetenschappelijk vastgestelde zekerheden met de onzekerheden van de religie. Arkoun wijst dat af. 'Religies dienen geherwaardeerd te worden als cognitieve systemen die nog altijd een belangrijke rol spelen in de werking van onze intellectuele en gevoelsmatige vermogens.' Het is geen gemakkelijk te doorgronden proza dat Arkoun hanteert. Maar dat religie eeuwenlang een bron was voor onze 'cognitieve systemen' is duidelijk. Het evolutieverhaal kón niet waar zijn om-

dat het inging tegen Genesis. Het heliocentrisch wereldbeeld kón niet kloppen omdat Jozua de zon had stilgezet. Geleidelijk aan heeft de wetenschap zich daarvan bevrijd en is religie de tweede viool gaan spelen.

Juridische wetten staan dus boven God. Wetenschappelijke wetten staan boven God. En eigenlijk geldt dat ook voor onze zedelijkheid, voor de wereld van de morele wetten, al zijn we er nog niet aan toe om dat openlijk te bekennen.

Diegenen die voorgeven geen tegenspraak te zien tussen Allahs wetten en die van de Grondwet, willen het dilemma niet helder op tafel krijgen. Zij weten natuurlijk ook wel dat zij voor de Grondwet moeten kiezen, maar zij weten ook dat zij dat als gelovigen eigenlijk niet zouden moeten doen. Zij erkennen dat hun God onder curatele staat, maar willen dat niet uitgesproken zien. Koningin Beatrix formuleert het eigenlijk nog het meest rechtdoorzee: als iets indruist tegen morele wetten kán het gewoon niet goddelijk zijn. Uiteindelijk blijkt God dus samen te vallen met de morele orde. Hij is met zachte hand buitenspel geplaatst.